

Inkulturacija u suvremenoj evangelizaciji

Ladislav NEMET

Sažetak

U ovom članku u prvom dijelu kratko se ocrta razvoj teoloških ideja koje su uzrokovale današnje razumijevanje pojma inkulturacija. Drugi dio članka donosi teološke istine na kojima je utemeljen proces inkulturacije te kriterije koji odlučuju o valjanosti plodova takva procesa. U trećem djelu navode se neke praktične opaske koje su važne glede uspješne provedbe inkulturacije.

Uvod

Ako se pažljivo prati teološka literatura o suvremenoj evangelizaciji, a napose ona koja obrađuje granične teme između misiologije i sustavne te pastoralne teologije, to se s lakoćom može primijetiti da je jedan od standardnih izraza u toj literaturi pojam inkulturacije. Evangelizacija se danas ne može ni zamisliti niti ostvariti bez dobre inkulturacije. Što je dakle inkulturacija? Zašto je ona tako važna za suvremenu evangelizaciju?

1. Pojam inkulturacije u suvremenoj teologiji

Pojam i pokret inkulturacije nastao je kao posljedica potrebe prilagođivanja katoličkog nauka, same Crkve te njezina propovijedanja u uvjetima misijskih područja u okviru Katoličke crkve.

U XX. stoljeću, i prije Drugog vatikanskog koncila, puno se činilo i govorilo u crkvenim krugovima o adaptaciji Evanđelja i crkvenog života u misijskim područjima.¹ Međutim, golem prinos ovom pokretu dao je Drugi vatikanski koncil sa svojom teologijom o nekršćanskim religijama, novim pristupom problemu kulture, temeljitom reformom katoličkog bogoštovlja te novom teologijom mjesne (lokalne) Crkve. Koncil je uspio uzrokovati dubokosežne promjene u katoličkom nauku, zahvaljujući i činjenici što su na koncilu bili nazočni i predstavnici svih kontinenata. Drugi vatikanski koncil bio je, po riječima Karla Rahnera, prvi stvarno sveopći koncil Katoličke crkve, gdje su svi kontinenti imali svoje vlastite predstavnike. Prvi se put Crk-

1 Inkulturacija je oduvijek bila dio katoličkog misijskog djelovanja, iako ne u svim stoljećima jednako cijenjena. U ovom članku ne bismo htjeli posebice razglabati povijesni razvoj ovog problema od apostolskih vremena pa do našeg stoljeća. Za to postoji dosta opširna literatura.

va stvarno predstavila kao katolička i multikulturalna zajednica, gdje su se čuli i glasovi ne samo europskih biskupa i kardinala nego i onih s drugih kontinenata.²

Nikada se još nije dogodilo u povijesti Crkve da bi jedan opći koncil Katoličke crkve tako pozitivno ocijenio nekršćanske religije kao što je to učinio Drugi vatikanski koncil. Koncilski su oci priznali da i u tim religijama djeluje Duh Sveti, da i u tim religijama postoje zrake istine i znakovi Božje prisutnosti. Duh Sveti pobuđuje u srcu svakog čovjeka iskonsku želju i čežnju za božanskom stvarnošću, za vjerskim životom (*GS* 10; 38). Bog je stvorio čovjeka i želi »da se svi ljudi spase i dođu do potpune spoznaje istine« (1 Tim 2,4). Isus Krist se u svom utjelovljenju na čudesan način sjedinio sa svakim čovjekom, te po djelovanju Duha Svetoga svakom pojedincu omogućuje da svatko na svoj način bude dionikom njegove smrti i uskrsnuća (*GS* 22). Ostaje za nas tajnom, kako se to konkretno događa. Katoličko pak propovijedanje, bogoštovlje i teologija imaju prihvatiti sve ono što je dobro u drugim religijama, jer sve što je dobro, dolazi od jedinoga Boga (*NA* 2).³ Bog je bio u tim kulturama i prije dolaska prvih misionara, prije nego su misionari uopće počeli s misijskim radom na nekom novom području.

Pozitivan pristup nekršćanskim religijama ima se odraziti u iskrenom dijalogu s predstavnicima tih religija, jer je zajednički cilj svih vjeroispovijesti učiniti naš život na zemlji što dostojnijim čovjeka (*GS* 38).

Drugi važan teološki doprinos vatikanskog koncila za proces i pojam inkulturacije pozitivan je pristup problemu kulture i njezine uloge u čovjekovu životu.⁴ Bez kulture ništa se ne može učiniti. Ukoliko Katolička crkva želi uspješno raditi u misijskim područjima, ona mora, prvo, upoznati lokalnu kulturu, i tek onda će moći uz pomoć te iste kulture izraziti dubine svoga propovijedanja. Prema koncilskom nauku svaka se kultura mora – općenito uzeta – prihvatiti s dubokim poštovanjem. Koncilski oci temelje to nužno poštivanje kultura na dvjema kristološkim istinama: na filozofsko–teološkom načelu sv. Justina Mučenika o prisutnosti *semina verbi* (sjemena Logosa – Božje

2 Usp. Karl Rahner, »Towards a Fundamental Theological Interpretation of Vatican II«, *Theological Studies*, 40 (1979) 717. [Hrv. prij. »U čemu je trajno značenje Drugog vatikanskog sabora?«, *Obnovljeni život*, XL (1985) 318–328.]

3 Više o temi odnosa Drugog vatikanskog koncila prema nekršćanskim religijama, usp. Jacques Dupuis, »Interreligious Dialog in the Church's Evangelizing Mission«, u: *Vatican II: Assessment and Perspectives*, Vol. III., René Latourelle (ur.), New York, Orbis, 1991., 240–243; Idem, *Jesus Christ at the Encounter of World Religions*, New York, Orbis, 1991., 209–211.; Usp. također Leonardo Boff, *Gott kommt früher als der Missionar*, Düsseldorf, Patmos, 1991.

4 Usp. Hervé Carrier, »Understanding Culture: The Ultimate Challenge of the World Church«, u: *The Church and Culture since Vatican II*, Joseph Gremillion (ured.), Notre Dame, University Press, 1985., 13.; Hervé Carrier, »The Contribution of the Council to Culture«, u: *Vatican II: Assessment and Perspectives*, Vol. III., René Latourelle (ured.), New York, Paulist Press, 1989., 452; Pedro Arrupe, »Crkva i kultura«, *Obnovljeni život* XXVII (1972) 359–368.

Riječi) u ljudskim kulturama, te na teološkoj spekulaciji o kozmičnom Isusu.⁵ U misijskom dekretu *Ad gentes* triput se rabi pojam *semina verbi*. Iako se mogu primijetiti manje razlike u shvaćanju i primjeni danog načela u pojedinim tekstovima, ipak se jasno vidi da je na sva tri mjesta riječ o prisutnosti vječne Riječi Božje u ljudskim kulturama. U *Ad gentes* 11 preporučuje se poznavanje vlastite kulture, jer se na taj način mogu otkriti u njoj tragovi prisutnosti sjemena Riječi (Božje). U istom poglavlju koncilski tekst objašnjava veliku ulogu prisutnosti Riječi Božje u pojedinim kulturama: *semina verbi* su znakovi Božje pedagogije; ti znakovi imaju pripremiti danu kulturu na prihvaćanje Evanđelja. U *Ad gentes* 15 vidimo kako ti znakovi prisutnosti Božje Riječi djeluju u vjernicima, te ih dovode do prihvaćanja vjere u Isusa Krista. Osobna vjera se pak potvrđuje krštenjem.

Treći put se načelo *semina verbi* rabi u *Ad gentes* 22: u ovom poglavlju dekreta riječ je o adaptaciji kršćanskog nauka: Riječ Božja ja kao zrno, sjeme, koje pada na plodno tlo, razvija se i donosi obilat plod.

Koncil je također usvojio novi opis kulture (Koncil nije htio dati definiciju kulture, jer je kultura tako bogat i kompleksan pojam, da se ona ne može definirati): kultura je konkretan način života, način na koji jedna određena skupina ljudi organizira svoj život, s ciljem da bi se ta skupina racionalno mogla razvijati na životnom prostoru, gdje ju je Bog postavio (*GS* 53).⁶ Pod »načinom života« razumijeva se sve što je dio egzistencije te određene skupine: način rada, organizacija društva, građevinarstvo, politički i gospodarstveni sustav, religija i način štovanja Boga, teologija, lijepe umjetnosti, jezik, itd. Svi su ti aspekti kulture važni, jer samo tako shvaćena kultura omogućuje misionarima da shvate neki narod.

Kultura je uvijek stvarnost u procesu, to nije statična stvarnost, ona se neprestano mijenja, i u cjelini i u dijelovima. Svaka kultura ima nekoliko podkultura: kultura mladeži, umjetnika, sportaša, političara, crkvenih ljudi.

Sve dosad rečeno odnosi se na kulturu kao objektivnu stvarnost. Postoji također i kultura u subjektivnom smislu: na primjer, kad se rekne da je netko kulturni (lijepo se ponaša, dobro je odgojen, itd.), tada govorimo o kulturi u subjektivnom smislu. Za ovaj je članak, međutim, važnije objektivno značenje kulture.

Treća stvar, koja je bitno utjecala na proces inkulturacije u suvremenoj evangelizaciji jest reforma katoličkog bogoštovlja ili liturgije. Koncil je dopustio uporabu lokalnih jezika. To je uzrokovalo prevođenje svih važnijih liturgijskih tekstova. Da bi se to moglo ostvariti, trebalo se prihvatiti izrade

5 Usp. Ayward Shorter, *Towards a Theology of Inculturation*, Orbis, New York, 1988., 76–79.; o kozmičnoj kristologiji usp. Franz Mussner, »Die Schöpfung in Christus«, u: *Mysterium Salutis*, T. II., 455–461.

6 Povijesni razvoj koncilске diskusije o kulturi u *Guadium et spes* vrlo dobro opisuje Roberto Tucci, usp. »The Proper Development of Culture«, u: *Commentary on the Documents of Vatican II*, Vol. V., Heribert Vorgrimmler (ured.), London, Burns & Oates, 1969., 245ff.

teoloških rječnika, izraza i pojmova, koji bi bili sposobni prenijeti kršćansku poruku na lokalnom jeziku. Ovaj je pokret uzrokovao još veće potrebe inkulturacije (SC 37; 19; 39; 36).

Na kraju ovog dijela našeg razmatranja o inkulturaciji i evangelizaciji, moramo se kratko osvrnuti i na teologiju lokalne ili mjesne Crkve u dokumentima Drugog vatikanskog koncila.

Crkva je bila jedna od glavnih tema na tom crkvenom saboru i zbog toga nije ni čudno što se u dokumentima rabe razni ekleziološki modeli i definicije. Crkva je tako okarakterizirana u koncilskim dokumentima kao katolička, sveopća (univerzalna), cijela, lokalna i partikularna.⁷

Značajka mjesne Crkve, utemeljena je na Božjem općem spasiteljskom planu te na ekonomiji stvorenoga svijeta: iako je taj plan univerzalan, dotiči sve ljude, svih vremena, on se ipak može ostvariti samo u konkretnim povijesnim okolnostima, u uvjetima ograničenim prostorom i vremenom. Sveopći plan spasenja mora biti konkretno dostupan svakom čovjeku, svakom narodu u konkretnom povijesnom trenutku, kada taj narod ili pojedinac susretne Božji poziv u svom životu. Mjesne su Crkve pozvane da taj poziv konkretno predstave u svom životu.

Lokalne Crkve su organizirane kao i sveopća Crkva; one moraju posjedovati sve one ekleziogenetske elemente, koje krase Katoličku crkvu. *Lumen gentium* u broju 26 niza te elemente: mjesna Crkva je zajednica kršćana, okupljena u Duhu Svetom oko svojih pastira, u svojoj kulturno–sociološkoj sredini, sluša Riječ Božju i zajedno slavi tajnu Posljednje večere Gospodina Isusa Krista. Vidimo da je kulturno–sociološki element važan čimbenik nastajanja (geneze) svake lokalne Crkve. Tek kad je i taj uvjet ispunjen, barem djelimično, možemo reći da je neka zajednica kršćana stvarno lokalna Crkva (AG 19). U samom nastajanju (genezi) lokalnih Crkava rađa se i sveopća, Katolička crkva; sveopća Crkva nije posljedica stvaranja lokalnih Crkava, ni konfederacija lokalnih Crkava, niti se lokalne Crkve rađaju iz jedne, sveopće Crkve: geneza lokalne Crkve je uvijek i u istom trenutku i geneza

7 Hervé Legrand daje potpunu statistiku uporabe eklezioloških pojmova u koncilskim dokumentima: Crkva je 45 puta opisana kao »Katolička crkva« kao sveopća (*universalis*) 25 puta, a kao cijela (*universa*) 23 puta. Osam puta rabi se pojam *ecclesia localis*, tzv. lokalna ili mjesna Crkva; od toga četiri puta govori se o biskupijama općenito, jedanput o biskupijama u njihovom kulturnom kontekstu, dvaput o skupini biskupija, te se samo jedanput pojam odnosi na župu. A dvadeset i četiri puta rabi se pojam *ecclesia particularis*: dvanaest puta govori se o biskupijama, a preostalih dvanaest puta odnosi se na Crkvu općenito, s tim da se ovaj pojam pet puta rabi za katoličke crkve ne–latinskog obreda. (»La réalisation de l'Église en un lieu«, in: *Initiation à la pratique de la théologie*, T. III., Dogmatique 2. Ed. B. Lauret et F. Refoulé, Paris, Cerf, 1983., pp. 143–345., ovo na str. 146). Citirano iz: Joseph A. Komonchak, *Towards a Theology of the Local Church*, FABP Papers No. 42., Hong Kong, 1986., 20., pripis br. 1.

sveopće, Katoličke crkve.⁸ Na temelju izloženoga razabire se koliko je važno da bi svaka mjesna Crkva bila inkulturirana u svojoj povijesnoj sredini.

Pojam inkulturacije pojavio se krajem 50-tih godina našega stoljeća. Prvi put se spominje 1959. godine, za vrijeme međunarodnog misijskog Kongresa u Louvainu, odnosno Löwenu, u Belgiji.⁹ Poslije je izraz nestao iz teološkog rječnika, te se ponovo vratio u uporabu početkom 70-tih, prvo u Aziji (Federacija azijskih katoličkih biskupskih konferencija rabi ovaj pojam 1971),¹⁰ a poslije – zahvaljujući isusovcima – i na Zapadu. Isusovci su razradili teološki pojam kao takav za vrijeme njihova Generalnog kapitula 1974. godine. Od 1978. godine taj je izraz postao klasični dio teološkog jezika te i službenih dokumenata Katoličke crkve.¹¹

2. Teološki temelji inkulturacije i neki kriteriji njezine provedbe

Što znači inkulturacija? Izraz neologizam u teološku uporabu preuzet je iz antropoloških znanosti, a općenito znači »uključiti se u kulturu«. Inkulturacija je teološki pojam koji je utemeljen na vjeri da se Bog objavio čovjeku i stalno se objavljuje, i to tako da ga čovjek može shvatiti i prihvatiti. Čovjek, kao kulturno biće, može razumjeti Objavu i Evanđelje Božje samo u okviru svoje kulture. Zato i propovijedanje Evanđelja mora nastupiti u takvom obliku, da narod razumije što se propovijeda i da to može prihvatiti. Inkulturacija je proces u kojem, s jedne strane, djeluje Evanđelje (katolički nauk) koje je propovijedano, a s druge strane, čovjek ili određeni narod sa svojom kulturnom sviješću i stvarnošću. Ovaj susret Evanđelja i kulture dugotrajan je proces koji mora uzrokovati stvaranje nečeg novoga, a to novo je

8 Usp. Henry de Lubac, *The Motherhood of the Church followed by Particular Churches in the Universal Church and an Interview by Gwendoline Jarczyk*, San Francisco, Ignatius Press, 1982., 207–208.

9 »*Les suivants étudient une série de questions, parmi celles – innombrables – que pose l'inculturation du Message dans les cultures non-chrétiennes*«, usp. Joseph Masson, *Liminaire*, u: *XXIX Semaine de Missiologie de Louvain: Mission et cultures non-chrétiennes (=XXIX Semaine)*, Louvain, Desclée de Brouwer, 1959., 10. J. Brules piše ovako: »*L'inculturation de la vie chrétienne, son insertion dans une culture...*«, usp. »*L'Attitude de l'Eglise devant les Cultures non-chrétiennes*«, u: *XXIX Semaine*, 50. Isto tako G.R. Segura, usp. »*L'initiation, valeur permanente en vue de l'inculturation*«, u: *XXIX Semaine*, 219 & 222. Za literaturu o inkulturaciji na hrvatskom jeziku usp. Giovanni Colombo, »*Za inkulturiranu evangelizaciju*«, u: *Crkva i misije*, Misijska centrala – Missio, Sarajevo–Zagreb, 1993., 369–384.

10 Usp. Asian Bishops' Meeting, »*Message of the Conference*«, u: *For All the Peoples of Asia*, Gaudencio Rosales & Catalino G. Arévalo (ured.), New York/Manila, Orbis/Claretian, 1992., 24.

11 Taj je pojam bio prvi put rabljen u službenom vatikanskom dokumentu u Završnom poslanju IV. biskupske sinode o katezezi. Ivan Pavao II. rabi ga u posinodalnom dokumentu *Catechesi tradende*, usp. »*Catechesi tradendae*«, *AAS* 71 (1979), 1277–1340.

točno novi oblik kršćanskog života sa svim obilježjima katoličke vjere, crkvene pripadnosti te lokalne kulture.¹²

U ovom opisu možemo naći nekoliko elemenata, koji su utemeljeni na konkretnim kršćanskim vjerskim istinama. Naime, odmah se može primijetiti značenje utjelovljenja Isusa Krista za pojam i proces inkulturacije. Kao što je rečeno, Bog se objavljuje čovjeku u određenoj kulturi. To se osobito vidi na primjeru Isusa, utjelovljenog Sina Božjega: on se rodio kao član izraelskog naroda, s određenom kulturom, i u toj kulturi on je propovijedao svoju Radosnu vijest. Njegovo propovijedanje je trajalo samo tri godine, ali se s pravom može reći da je to bio određen proces. Isus se suočio s kulturom svoga naroda, nešto je prihvatio kao pozitivne vrijednosti, ali isto tako zna se da je imao dosta poteškoća s farizejima i sa saducejima, jer ih je kritizirao, samo zato što je propovijedao nešto novo, nečuveno (kritika bračne prakse, davanja darova u Hramu, iskrena pobožnost).¹³

Osim utjelovljenja, važnu ulogu u teologiji inkulturacije imaju smrt i uskrsnuće Isusa Krista. Susret Isusova propovijedanja i ondašnje židovske kulture uzrokovao je Isusov sukob s ondašnjom vlašću, bio je razlogom njegove smrti. Isusovo uskrsnuće je pak bio znak novoga stvorenja. Kao što je on morao umrijeti, da bi uskrsnuo (novi život), isto tako je starozavjetna židovska kultura morala odumrijeti da bi se rodilo nešto novo: kršćanstvo. Kršćanstvo proizlazi iz Saveza Boga s Izraelom, ali je ono ipak novo stvorenje. To je općenito pravilo svake inkulturacije.¹⁴

Treće načelo teološkog shvaćanja inkulturacije vezano je s dolaskom Duha Svetoga na apostole. Tek pod vodstvom Duha Svetoga apostoli su postali propovjednici novog nauka, nove vjere, i tek pod njegovim vodstvom oni su uspjeli razviti mladu Crkvu, prvo samo u Jeruzalemu, a poslije i u drugim državama Sredozemnog mora.¹⁵

2.1. *Uvjeti za uspješno oživotvorenje procesa inkulturacije*

Inkulturacija, ako je provedena prema teološkim načelima utjelovljenja, uskrsnog misterija i nazočnosti Duha Svetoga u svijetu i Crkvi, zasigurno će

12 Usp. A. Shorter, *Toward a Theology of Inculturation*, 11.; H. Carrier, *Vangelo e culture da Leone XIII al Giovanni Paolo II.*, 126–127; Ary A. Roest Crolius, »What is so New about Inculturation«, *Inculturation*, T.V., Roma, PUG, 1984., 15–16.; J. Dinh Duc Dao, »Inculturation of the Prayer–Life of the Church in Asia«, *Inculturation*, T. VII., Rome, PUG, 1986., 151.; Marcello de Carvalho Azevedo, »Inculturation and the Challenge of Modernity«, *Inculturation*, T. I., Roma, PUG, 1982., 11.

13 Dvapat *Ad gentes* rabi analogiju utjelovljenja kao model za adaptaciju, por. AG 10 i 11. O teološkom značaju i praktičnim posljedicama ovoga modela za adaptaciju, usp. Karl Müller, *Inkulturation*, u: *Lexikon Missionstheologischer Grundbegriffe*, Karl Müller & Theo Sundermeier (ured.), Berlin, Reiner, 1987., 178.

14 Usp. Ladislav Nemet, »Inculturation in the FABC Documents«, *East Asian Pastoral Review* 31 (1995) 81.

15 Usp. Ary A. Roest Crolius, »Inculturation: From Babel to Pentecost«, *Inculturation*, T. VIII., Roma, PUG, 1986., 5–6.

donijeti određeni plod. Ovaj plod inkulturacije mora biti ocijenjen prema nekim stalnim kriterijima, da bi se moglo utvrditi je li novi oblik vjerskog života u skladu s općenitom kršćanskom vjerom ili je on (plod inkulturacije) ipak više rezultat mjesne kulture, te ga kao takva Katolička crkva ne može prihvatiti. Dobri plodovi inkulturacije uzrokuju nov način života: to je ono što Biblija opisuje kao metanoia, promjena životnog puta, novi sadržaj kulture i kršćanskog nauka.

Bilo bi prejednostavno reći da Crkva i teolozi imaju uvijek jasne kriterije koji će točno pomoći u ovom procesu. Riječ je više o sklopu kriterija.¹⁶ Nedvojbeno je da izbor ili sustav toga sklopa ovise o ideološkim, teološkim i drugim vrednotama i uvjetima koji se uzimaju u obzir u ocjenjivanju procesa inkulturacije.

Jedan od bitnih elemenata ocjene inkulturacije je ekleziološki aspekt ili ekleziološka dimenzija inkulturacije. Crkva je ta koja inkulturira, a ne biskupi, papa, ili »obični« kršćani. Svi moraju surađivati na inkulturaciji. Čini se da prava inkulturacija počinje na razini »baze«, tj. običnih kršćana i kršćanske prakse. Na sljedećoj razini uključuju se teolozi i eksperti različitih znanosti, a tek na kraju Crkva službeno priznaje ili odbacuje plodove procesa inkulturacije.

Još se nekoliko kriterija čini važnim za proces inkulturacije: svaka prava inkulturacija mora uzrokovati promjene u kršćanskom nauku i u određenoj kulturi. Naravno, nije riječ o promjeni biti kršćanskog nauka (vjerske istine ili dogme se ne mogu mijenjati), nego o mogućnosti novih akcenata, novih uviđaja koji su otkriveni zahvaljujući novoj kulturnoj sredini.

Treći kriterij dobre inkulturacije jest uvjet da Evanđelje ostane slobodno u svom djelovanju u određenoj kulturi. To znači da nijedna kultura ne može unaprijed ili u toku procesa inkulturacije samostalno odlučivati o tome što Crkva smije propovijedati a što ne. Ovaj uvjet je rezultat teološke istine da teoretski kršćanski nauk i Evanđelje nikad nisu vezani s jednom određenom kulturom, nego su univerzalni (glede univerzalnog poslanja svim ljudima).¹⁷ Praktično pak Evanđelje i kršćanski nauk uvijek se doživljava u određenom kulturnom izdanju.

3. *Neke praktične opaske glede inkulturacije*

Kako se može inkulturacija provesti u konkretnom životu? Što je potrebno da bi taj proces stvarno uzrokovao novi način kršćanskog života u određenoj kulturi?

Svaki proces inkulturacije mora započeti od poštivanja određene kulture, načina života, kako određenja skupina ljudi živi. To konkretno znači imati

16 Usp. Robert Schreiter, »Inkulturation des Glaubens oder Identifikation mit der Kultur«, *Concilium* 30 (1994), 17–18.; Idem, *Constructing Local Theologies*, New York, Orbis, 1985., 117–120.

17 Usp. R. Schreiter, *Inkulturation des Glaubens oder Identifikation mit der Kultur*, 18.

sluh za kulturu, za njezine vrednote. Svaku novu kulturu treba prihvatiti takvu kakva ona jest. Prvo se promatra. Stari misionari znaju reći: kad se dođe u neku novu kulturu, čini se kao da se sve zna, poslije godinu dana primjećuju se prve razlike, a poslije dvadeset godina misionar shvaća da još uvijek nije razumio kulturu određenog naroda.

A drugo, to poštivanje kulture jednog naroda ipak ne smije sputavati evangelizaciju u tome da vidi i negativne strane te kulture. U svakoj kulturi ima nešto što bi se moglo poboljšati, promijeniti, nešto što ne odgovara duhu Evanđelja. Propovijedanje Evanđelja mora se suočiti s tim negativnim pojavama.

I treće, propovijedanje Evanđelja mora težiti prema tome da se kultura tih ljudi podigne i obogati. Najbolje se to postiže tako da propovjednici Evanđelja u osobnom životu prikazuju pozitivne vrednote Evanđelja i kršćanstva.

Četvrto, kultura se nikada ne napada izravno, frontalno, nego kroz dijalog. Dijalog je moguć na nekoliko razina; potrebno je živjeti s ljudima određene kulture, naučiti njihov jezik, njihov način mišljenja, djelovanja, jednostavno biti s njima.¹⁸

Peto, kad se već dosta dugo živi s određenom skupinom ljudi, onda se moraju naći oni elementi kulture koji su pozitivni i koji bi mogli služiti kao nositelji kršćanskih vrednota (na primjer gostoljubivost kao pozitivna vrijednost može biti nositeljicom ljubavi prema izbjeglicama, prognanicima, napuštenima, prema onima koje je društvo odbacilo).

Na kraju pak, treba naći ljude iz lokalne kulture, koji će biti nositelji ovih novih vrednota, jer za uspješan proces inkulturacije nije dosta samo teoretski dio rada, nego je još važnije naći ljude koji će inkulturaciju prihvatiti i ostvariti u svom životu. Sve to pak mora biti ukorijenjeno u molitvi i u otvorenosti poticajima Duha Svetoga.

Završne misli

Inkulturacija, ili kako se to ranije zvalo, adaptacija, normalno je bila prihvaćena u Crkvi, ali samo kao potreba za misijska područja. Danas se međutim vidi da je ona i te kako važna i u drugim dijelovima Crkve. Danas je Crkva misijska na svim kontinentima naše zemaljske kugle. Živimo u vremenu golemih promjena, Crkva kao takva ne može privući velike skupine ljudi i vjernika u svoje redove. Ona mora prilagoditi svoje propovijedanje potrebama novih izazova, novih potkultura, nove stvarnosti u kojoj živimo. Zato je inkulturacija i te kako važna i na našim područjima. Zašto? Zato što inkulturacija nije nešto što se radi zbog same inkulturacije, nego je ona službenica u propovijedanju i u evangeliziranju svakog naroda.

18 O značenju dijaloga za proces inkulturacije, usp. Francis F. George, *Inculturation and Ecclesial Community*, Rome, UUP, 1990., 344f.

Literatura

- Arrupe, Pedro, »Crkva i kultura«, *Obnovljeni život* XXVII (1972) 359–368.
- Boff, Leonardo, *Gott kommt früher als der Missionar*, Düsseldorf, Patmos, 1991.
- Carrier, Hervé, »The Contribution of the Council to Culture«, u: *Vatican II: Assessment and Perspectives*, Vol. III, René Latourelle (ured.), New York, Paulist Press, 1989.
- Carrier, Hervé, »Understanding Culture: The Ultimate Challenge of the World Church«, u: *The Church and Culture since Vatican II*, Joseph Gremillion (ured.), Notre Dame, University Press, 1985.
- Colombo, Giovanni, »Za inkulturiranu evangelizaciju«, u: *Crkva i misije*, Misijska centrala – Missio, Sarajevo–Zagreb, 1993.
- De Carvalho Azevedo, Marcello, »Inculturation and the Challenge of Modernity«, *Inculturation*, T. I., Roma, PUG, 1982.
- De Lubac, Henry, *The Motherhood of the Church followed by Particular Churches in the Universal Church and an Interview by Gwendoline Jarczyk*, San Francisco, Ignatius Press, 1982.
- Dinh Duc Dao, J., »Inculturation of the Prayer–Life of the Church in Asia«, *Inculturation*, T. VII., Rome, PUG, 1986.
- Dupuis, Jacques, »Interreligious Dialog in the Church's Evangelizing Mission«, u: *Vatican II: Assessment and Perspectives*, Vol. III, René Latourelle (ured.), New York, Orbis, 1991.
- Dupuis, Jacques, *Jesus Christ at the Encounter of World Religions*, New York, Orbis, 1991.
- George, F., Francis, *Inculturation and Ecclesial Community*, Rome, UUP, 1990.
- Komonchak, A., Joseph, *Towards a Theology of the Local Church*, FABC Papers No. 42., Hong Kong, 1986.
- Legrand, Hervé, »La réalisation de l'Église en un lieu«, in: *Initiation à la pratique de la théologie*, T. III., Dogmatique 2. Ed. B. Lauret et F. Refoulé, Paris, Cerf, 1983.
- Masson, Joseph, »Liminaire«, u: *XXIX Semaine de Missiologie de Louvain: Mission et cultures non-chrétiennes (=XXIX Semaine)*, Louvain, Desclée de Brouwer, 1959.
- Mussner, Franz, »Die Schöpfung in Christus«, u: *Mysterium Salutis*, T. II., 455–461.
- Nemet, Ladislav, »Inculturation in the FABC Documents«, *East Asian Pastoral Review* 31 (1995) 81.
- Rahner, Karl, »Towards a Fundamental Theological Interpretation of Vatican II«, *Theological Studies*, 40 (1979) 717. [Hrv. prij. »U čemu je trajno značenje Drugog vatikanskog sabora?«, *Obnovljeni život*, XL (1985) 318–328.]
- Roest Crolius, Ary A., »Inculturation: From Babel to Pentecost«, *Inculturation*, T. VIII., Roma, PUG, 1986.
- Roest Crolius, Ary A., »What is so New about Inculturation«, *Inculturation*, T.V., Roma, PUG, 1984.
- Schreiter, Robert, *Constructing Local Theologies*, New York, Orbis, 1985.
- Schreiter, Robert, »Inculturation des Glaubens oder Identifikation mit der Kultur«, *Concilium* 30 (1994), 17–18.
- Shorter, Ayward, *Towards a Theology of Inculturation*, Orbis, New York, 1988.
- Tucci, Roberto, »The Proper Development of Culture«, u: *Commentary on the Documents of Vatican II*, Vol. V., Heribert Vorgrimmler (ured.), London, Burns & Oates, 1969.
- ...Asian Bishops' Meeting, »Message of the Conference«, u: *For All the Peoples of Asia*, Gaudencio Rosales & Catalino G. Arévalo (ured.), New York/Manila, Orbis/Claretian, 1992.
- ...*Lexikon Missionstheologischer Grundbegriffe*, Karl Müller & Theo Sundermeier (ured.), Berlin, Reiner, 1987.

INCULTURATION IN MODERN EVANGELISATION

Ladislav NEMET

Summary

This article in its first section will briefly outline the development of theological ideas that have led up to the current meaning of inculturation. The second part of the article will present theological truths by which inculturation is founded and the criteria by which the results of such processes are decided. The third section tries to give some practical observations, which are deemed as important in the successful implementation of inculturation.